

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2024 – Volume 33, Issue 3, pp. 77–99
<http://doi.org/10.18352/jsi.819>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Hanze University of Applied Sciences /
NHL Stenden University of Applied Sciences
Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Dr. Marieke W. H. van den Heuvel is docent-onderzoeker
Social Work aan de Christelijke Hogeschool Ede,
verbonden aan de Werkplaats Sociaal Domein Gelderse
Vallei. Ze is gespecialiseerd in Interventie onderzoek,
kinderen en adolescenten, mentale gezondheid. Recent
(2022) publiceerde ze *Rise and shine like a STAR*.

*Improving the effectiveness and efficiency of CBT-
interventions for the prevention of adolescent depression.*

Doctoral thesis, Erasmus University Rotterdam.

Dr. Wim H. Dekker is Lector Informele Netwerken en
Laatmoderniteit aan de Christelijke Hogeschool Ede,
verbonden aan de Werkplaats Sociaal Domein Gelderse
Vallei. Hij is gespecialiseerd in Sociaal werk, familie en
informele netwerken, en religie en sociaal werk. In 2020
publiceerde hij *Ergens bij horen: Een discoursanalyse naar
gezinsconcepten in het sociaal werk*. Doctoral thesis, Vrije
Universiteit Amsterdam.

Correspondence to: Marieke van den Heuvel

E-mail: whvdheuvel@che.nl

Category: Research

DE ROL VAN PARTNERRELATIEBEGELEIDING EN DE WAARDE VAN EMOTIONALLY FOCUSED THERAPY IN HET SOCIAAL WERK THE ROLE OF PARTNER RELATIONSHIP COUNSELING AND THE VALUE OF EMOTIONALLY FOCUSED THERAPY IN SOCIAL WORK

MARIEKE VAN
DEN HEUVEL,
WIM DEKKER

SAMENVATTING

Achtergrond. Huidig onderzoek richt zich op de rol van partnerrelatiebegeleiding in het sociaal werk en de waarde van Emotionally Focused Therapy (EFT), in het bijzonder de groepscursus *Houd me vast*. Drie thema's stonden centraal: durven (handelingsverlegenheid), mogen (legitimatatie) en kunnen (methodiek).

Methode. Data zijn verkregen via semigestructureerde interviews met sociaal werkers die wel en niet waren geschoold in de EFT-methodiek.

Resultaten. Sociaal werkers die niet geschoold waren in partnerrelatiebegeleiding, in dit onderzoek in het bijzonder de EFT-methodiek, voelen zich soms handelingsverlegen in partnerrelatiebegeleiding. Dit lijkt samen te hangen met een ervaren gebrek aan competentie en de mate waarin zij zich gemandateerd weten door de organisatie. Of sociaal werkers (wel en niet geschoold in EFT) grond zien om cliënten met een partnervraagstuk te begeleiden hangt volgens hen af van de hulpvraag, omvang van de problematiek en geschatte hulpduur, kosten, en mate waarin men zich competent acht. De wijze waarop partnerrelaties worden begeleid lijkt te worden beïnvloed door de scholing. De in EFT geschoolde respondenten in dit onderzoek geven aan dat partnerrelatiebegeleiding op basis van EFT veelal positieve resultaten oplevert voor de client, professional en organisatie.

Discussie en conclusie. Partnerrelatiebegeleiding in de context van het sociaal werk is geen vanzelfsprekendheid. Het is geen onderdeel van de basisopleiding van sociaal werkers en het mandaat vanuit organisaties om dit te bieden is lang niet altijd duidelijk. Sociaal werkers geschoold in partnerrelatiebegeleiding, in dit onderzoek de EFT, en met een mandaat van de organisatie geven aan dat partnerrelatiebegeleiding een interventie is met preventieve werking. Scholing op dit terrein en een duidelijk mandaat zijn dan ook gewenst.

TREFWOORDEN

Sociaal werk, Partnerrelatieproblemen, Emotionally Focused Therapy, Houd me vast, Handelingsverlegenheid, Legitimatatie, Methodiek.

ABSTRACT

Background. Current research focuses on the role of partner relationship counseling in social work and the value of Emotionally Focused Therapy (EFT), specifically the group course *Hold*

Me Tight. Three themes were central: dare (action embarrassment), may (legitimation) and can (methodology).

Method. Data were obtained through semi-structured interviews with social workers who were and were not trained in the EFT methodology.

Results. Social workers who had not been trained in partner relationship counseling, in this study specifically the EFT methodology, sometimes feel inadequate to act in partner relationship counseling. This seems to be related to a perceived lack of competence and the extent to which they feel mandated by the organization. Whether social workers (trained in EFT or not) see grounds for counseling clients with partner problems depends, according to them, on the request for help, severity of the problem and estimated duration of help, costs, and extent to which they feel competent. How partner relationships are counseled seems to be influenced by training. Respondents trained in EFT in this study indicated that partner relationship counseling based on EFT usually yields positive results for the client, professional and organization.

Discussion and conclusion. Partner relationship counseling in the context of social work is not a standard practice. It is not part of the basic training of social workers and the mandate from organizations to offer it is far from clear. Social workers trained in partner relationship counseling, in this study the EFT, and with a mandate from the organization indicate that partner relationship counseling is an intervention with preventive effect. Training in this area and a clear mandate are therefore desirable.

KEYWORDS

Social work, Partner relationship problems, Emotionally Focused Therapy, Hold Me Tight, Action embarrassment, Legitimation, Methodology.

INTRODUCTIE

Een goede partnerrelatie heeft een positieve impact op het welzijn van de partners en eventueel betrokken kinderen. Zo draagt het voor partners bij aan een betere gezondheid, een hogere levensverwachting, minder depressieve klachten en het beter kunnen hanteren van stressvolle situaties (Kluwer, 2017). Een relatiebreuk daarentegen draagt voor de (ex-)partners niet bij aan het welzijn. Natuurlijk kan er sprake zijn van opluchting, maar in het algemeen neemt het welzijn af als gevolg van gevoelens van verlies, pijn en teleurstelling. Bovendien is het oppakken van het leven

na de breuk in veel gevallen niet eenvoudig (Symoens et al., 2013) en zijn de sociaaleconomische gevolgen groot, zowel voor de direct betrokkenen als de maatschappij (EconoVision, 2013; Kluwer, 2013). Negatieve effecten van een relatiebreuk voor kinderen zijn onder meer sociaal-emotionele problemen, gedragsproblemen en schoolse problemen, en kunnen doorwerken tot in de volwassenheid (Klein Velderman et al., 2022; Mooney et al., 2009). Vanzelfsprekend is de problematiek van kinderen niet alleen een gevolg van de relatiebreuk zelf. Een relatie van slechte kwaliteit zonder relatiebreuk heeft ook een negatieve impact op het welzijn van kinderen (Mooney et al., 2009).

Vanuit preventieoogpunt is een goede kwaliteit van de partnerrelatie dus een belangrijk aangrijpingspunt om problemen van de betrokken gezinsleden (partners en kinderen) te voorkomen. Dit geldt zelfs voor partners die besluiten uit elkaar te gaan, aangezien de kwaliteit van het scheidingsproces van invloed is op het welzijn na de scheiding:

"We argue for a thorough emphasis on the quality of the divorce process, including time for positive conflict and time to make arrangements that fit both ex-spouses. As professional mediation can help achieving this, it should be promoted—and reimbursed—by government." (Symoens et al., 2013, p. 192).

Hoewel preventie en positieve gezondheid centrale aandachtsgebieden vormen voor het sociaal werk, is de preventieve aandacht voor relatieproblematiek minimaal. Sociaal werkers hechten weliswaar waarde aan een goede partnerrelatie, maar beargumenteren dat vrijwel altijd vanuit het belang ervan voor de ouder-kindrelatie en geven aan ook beschroomd te zijn zich te begeven op het terrein van de partnerrelatie zelf. De argumentatie die hiervoor wordt gegeven door sociaal werkers is dat zij dit zien als een taak van een relatietherapeut, zij zich alleen op dit terrein begeven als een hulpvrager dit zelf thematiseert en dat de organisatie van waaruit gewerkt wordt hier veelal geen ruimte voor biedt of geen beleid op heeft ontwikkeld (Dekker, 2020, p. 288).

Genoemde verlegenheid speelt overigens niet alleen bij sociaal werkers zelf, maar is onderdeel van het bredere sociaal werkdiscours over het gezin (Dekker, 2020). De afgelopen decennia ging onder invloed van het individualiseringsproces in het sociaal werkdiscours de aandacht vooral uit naar het versterken van de autonomie. Sociologen als Anthony Giddens, Ulrich Beck of Zygmunt Bauman stelden dat het gezin kwetsbaar, tijdelijk of fluïde is geworden als gevolg van die individualisering. Beck en Giddens, van grote invloed op het sociaal werkdiscours, waardeerden dit positief met het oog op de grotere ruimte voor zelfontplooiing, in het bijzonder van vrouwen. Tegelijkertijd is er,

juist met het oog op kinderen en jongeren, in hun werk ook sprake van een zekere ambivalentie als het gaat om de waardering van het gezin. Zeker Giddens (1998, 2000) stelt dat ouders voorwaardelijk zijn voor een gezonde ontwikkeling van kinderen. Die ambivalentie doorspekt het sociaal werkdiscours nog steeds. In de partnerrelatie staat de zorg voor ondermijning van de autonomie van betrokkenen op de voorgrond, terwijl bij kinder- en jeugdproblematiek ouders aangesproken worden op hun zorgverantwoordelijkheid (Dekker, 2020).

EMOTIONALLY FOCUSED THERAPY (EFT)

Er zijn diverse methodieken voor partnerrelatieproblematiek beschikbaar. Evidence-based methoden die veelal in Nederland worden gebruikt en waarvoor in Nederland scholing beschikbaar is, zijn *Emotionally Focused Therapy* (EFT) en *Integrative Behavioral Couple Therapy* (IBCT) (Dijkstra et al., 2023; Lange, 2014). Daarnaast volgen sociaal werkers opleidingen op het terrein van de systeemtherapie (onder meer contextuele benadering en Ervaringsgerichte Psychosociale Hulpverlening) waar partnerrelatiebegeleiding onderdeel van is. Huidig artikel richt zich op de waarde van de EFT-methodiek in het werken met partnerrelatieproblematiek door de sociaal werker (die geen relatietherapeut is). Er is in Nederland namelijk een ontwikkeling gaande binnen diverse maatschappelijk werk organisaties waarbij sociaal werkers zich laten scholen in de basisprincipes van EFT, in het bijzonder om het preventieprogramma *Houd me vast* te kunnen geven, een groepsprogramma om paren met lichtere relatieproblemen te ondersteunen door het toepassen van de principes van EFT (Deij, 2010).

EFT is een internationaal erkende vorm van relatietherapie die zijn grondslag vindt in de klassieke gehechtheidstheorie (Wiebe & Johnson, 2016). Zoals een veilige hechting tussen ouder en kind essentieel is voor een gezonde emotionele ontwikkeling van kinderen, zo hebben ook volwassenen baat bij een veilige hechting voor hun mentaal welbevinden. De relatie tussen volwassenen is gelijkwaardiger, maar de aard van de emotionele band is hetzelfde (Johnson, 2018, p. 17). Doel van EFT is om de verbinding tussen partners te herstellen en/of te verbeteren door het vergroten van toegankelijkheid, responsiviteit en emotionele betrokkenheid in de relatie (de kernelementen van veilige hechting) (Wiebe & Johnson, 2016). Er zijn positieve effecten gevonden van EFT als behandeling voor stellen op onder andere relatietevredenheid, vertrouwen, vergevingsgezindheid, de seksuele relatie en mentale gezondheid (o.a. Beasley & Ager, 2019; Spengler et al., 2024; Wiebe & Johnson, 2016). Ook de effecten van de preventieve groepscursus *Houd me vast* zijn veelbelovend met onder andere een verbetering van relatietevredenheid en minder psychische klachten (Conradi et al., 2018).

PARTNERRELATIEBEGELEIDING EN EMOTIONALLY FOCUSED THERAPY IN SOCIAL WORK

Huidig onderzoek richt zich op de rol van partnerrelatiebegeleiding in het sociaal werk en de waarde van het werken met de EFT-principes vanuit het perspectief van sociaal werkers. De centrale onderzoeksvraag luidt: Welke rol heeft partnerrelatiebegeleiding in het sociaal werk en wat is de waarde van het werken met de EFT-principes (in het bijzonder de *Houd me vast* groepscursus) hierin? Deze onderzoeksvraag is uiteengezet in drie deelvragen:

- *Durven*: Waarin ervaren sociaal werkers *handelingsverlegenheid* met betrekking tot het begeleiden van partnervraagstukken?
- *Mogen*: Wat is de *legitimatie* voor het wel of niet ingaan op partnervraagstukken door sociaal werkers?
- *Kunnen*: Welke methodieken gebruiken sociaal werkers in de begeleiding van partnervraagstukken en, meer in het bijzonder, wat is de meerwaarde van de EFT-methodiek vanuit de perceptie van sociaal werkers?

METHODE

Type onderzoek

Huidig onderzoek betreft een kwalitatief exploratief onderzoek waarin zicht wordt verkregen op het denken van sociaal-werkers over praktijken van partnerrelatiebegeleiding en de waarde van EFT hierin. Data zijn verkregen via semigestructureerde interviews met sociaal werkers wel en niet geschoold in de basisprincipes van EFT als het gaat om het begeleiden van partnerrelatieproblemen.

Respondenten en werving

Voor dit onderzoek werden sociaal werkers geworven, waarvan de helft met een basisscholing in de EFT-methodiek en de andere helft niet (als het gaat om het begeleiden van partnerrelatieproblemen). Met basisscholing wordt bedoeld dat deze sociaal werkers geschoold zijn in de basisprincipes van EFT bij EFT-Nederland, in het bijzonder om de preventieve groepscursus *Houd me vast* te kunnen geven en dus niet reguliere relatietherapie bij stellen. Er deden in totaal 11 sociaal werkers mee aan het onderzoek ($n=8$ vrouw), waarvan 6 met (SE1-6) en 5 zonder scholing in de EFT-basisprincipes (S1-5). Echter, twee van de niet EFT-geschoolden waren wel net begonnen aan een masteropleiding Contextueel Werken, wat een zekere belangstelling voor systemisch werken verradt.

Alle deelnemers waren op het moment van onderzoek werkzaam bij een maatschappelijk werk organisatie in Nederland, behalve één EFT-geschoolde sociaal werker met een eigen coachingspraktijk. Het aantal jaren sociaal werkervaring varieerde van 10 tot 40 jaar ($M=17.2$, $SD=8.2$). Respondenten zijn geworven binnen het netwerk van de onderzoekers en snowbalsampling. Alle respondenten gaven schriftelijke toestemming voor deelname aan het onderzoek en verwerking van de gegevens.

Data verzameling

Per deelvraag werd een interviewleiddraad opgesteld (op aanvraag beschikbaar). Algemene gegevens, zoals huidige werkplek en aantal jaren sociaal werk ervaring, werden uitgevraagd aan het begin van het interview. Interviews vonden online plaats in de periode van december 2021 tot en met februari 2022 door de eerste auteur. Er werden in totaal 9 één-op-één interviews gedaan ($M_{\text{duur}} = 60$ minuten) en twee duo-interviews ($M_{\text{duur}} = 70$ minuten). Duo interviews werden gedaan vanwege praktische redenen. Bij beide duo's ging het om twee medewerkers van dezelfde organisatie. Alle interviews werden opgenomen en getranscribeerd.

Data-analyse methoden

Voor het analyseren van de data volgden we de drie fasen van de grounded theory, namelijk open, axiaal en selectief coderen (Glaser & Strauss, 1967). In fase 1 (open) werd per interview de tekst in fragmenten verdeeld en gelabeld met een of meerdere codes. Deze fase startte toen de eerste zes interviews waren gedaan. In fase 2 (axiaal) werden codes samengevoegd tot overkoepelende codes en is een codeboom gemaakt aansluitend bij de thema's van de drie deelvragen (handelingsverlegenheid, legitimatie en methodiek). De codeboom is op aanvraag beschikbaar. In fase 3 (selectief) zijn de fragmenten behorend bij de overkoepelende codes en per deelvraag onder elkaar gezet en is gezocht naar verbanden en patronen om zodoende antwoord te vinden op de deelvragen. De uitkomsten van fase 3 zijn gerapporteerd in de sectie Resultaten.

De eerste twee interviews zijn door beide onderzoekers gecodeerd. Vervolgens vonden er verschillende sessies plaats om tot afstemming te komen over de codes en een gezamenlijke codeboom te genereren. Ook werden er gezamenlijk definities geformuleerd voor belangrijke codes ten behoeve van de betrouwbaarheid. Alle andere interviews zijn door de eerste onderzoeker gecodeerd en geanalyseerd. Voor het analyseren van de data is gebruik gemaakt van het programma ATLAS.ti 22 (ATLAS.ti Scientific Software Development GmbH, 2022).

RESULTATEN

Hieronder worden de resultaten weergegeven per deelvraag. Hierbij wordt waar relevant onderscheid gemaakt tussen sociaal werkers wel en niet geschoold in de basisprincipes van EFT.

Durven/handelingsverlegenheid

Alle respondenten ervaren handelingsverlegenheid met betrekking tot partnervraagstukken in het sociaal werk of hebben dit ervaren, maar de mate waarin en op welk terrein verschilt. Er werden drie typen handelingsverlegenheid onderscheiden: professionele verlegenheid, methodische verlegenheid en organisatorische verlegenheid.

Professionele verlegenheid

Professionele verlegenheid heeft te maken met de houding van hulpverleners. Ze twijfelen of ze partnervraagstukken moeten thematiseren of bespreken, omdat ze het ingewikkeld of ongemakkelijk vinden. Dit type verlegenheid werd genoemd door vier sociaal werkers niet geschoold in EFT (S1, S2, S4, S5). Het speelt met name wanneer de hulpvraag zich richt op andere problemen zoals financiële problemen, opvoedproblemen of spanningsklachten, terwijl relatieproblemen wel onderliggend zijn/blijken of ermee samenhangen:

Het is echt een worsteling, (...) in hoeverre moet je aandacht besteden aan de partnerrelatie om de problemen op te lossen. Ik merk dat deze twee mensen niet op één lijn liggen en moeite hebben met keuzes maken en het niet al te lekker gaat tussen hen. Terwijl zij mij hebben ingeroepen omdat zij de huur niet kunnen betalen bijvoorbeeld. (S1)

Toch lijken deze respondenten hun professionele verlegenheid ten aanzien van partnervraagstukken wel te kunnen overstijgen, soms na een aantal gesprekken (S1, S2, S3, S5):

[Dan] kwam iemand met financiële problemen, maar die problemen waren zo hoog dat dat ook echt wel invloed heeft op de relatie, dus dan speelde er van alles en dan uiteindelijk als je wat meer vertrouwen had na een aantal gesprekken dan kon je ook weleens gaan voor 'joh maar wat voor invloed heeft dat dan op jouw gezin of tussen jou en je partner?' (S5)

Sommige respondenten, zowel met (SE1, SE3, SE5) als zonder EFT-scholing (S2, S3), benoemen zelfs dat het thematiseren van de partnerrelatie of het doorvragen op de impact van andere problemen op de partnerrelatie een basisvaardigheid is van sociaal werkers: "Het is hetzelfde als met andere levensgebieden die je uitvraagt". (SE5)

Methodische verlegenheid

Methodische verlegenheid houdt in dat hulpverleners methodische tools missen om cliënten met partnervraagstukken te begeleiden. Ze weten simpelweg niet goed hoe ze het moeten doen, bijvoorbeeld het voeren van een gesprek met twee cliënten in plaats van met één, meervoudige partijdigheid en het omgaan met complexe en meervoudige problematiek. Dit wordt genoemd door drie geïnterviewden die niet geschoold zijn in EFT (S3, S4, S5), bijvoorbeeld:

Dat vind ik het aller moeilijkste als het gaat om partnergesprekken, dat je twee personen hebt die zich allebei gehoord willen voelen en weten, daar met een eigen verhaal zitten en je wilt ze beiden recht doen. Voor je het weet zit je in een soort spagaat zeg maar. (S3)

Echter, vaker wordt er door de respondenten, zowel wel (SE1, SE3, SE4, SE5) als niet EFT-geschoold (S2, S4, S5), gesproken over collega's die methodische handelingsverlegenheid zouden ervaren. Het gaat volgens hen dan met name om jonge minder ervaren collega's, bijvoorbeeld:

Ook als ik kijk naar mijn collega's, ik heb wat jongere collega's die ook nog niet zo heel lang van school zijn gekomen, die geven dat ook aan. Die zeggen: ik heb geen flauw idee hoe ik dat moet doen, hoe structureer ik dan zo'n gesprek met twee mensen, als het helemaal over dat liefdesstuk gaat, want uiteindelijk gaat het daar natuurlijk over, het is iets heel kwetsbaars. (SE5)

De respondenten wel geschoold in EFT ervaren geen methodische handelingsverlegenheid, maar de meesten (SE2, SE3, SE4, SE5, SE6) herkennen dit wel van de periode voor de scholing in deze specifieke methodiek:

Ik heb vroeger dan wel gesprekken gedaan waarvan ik dan nu denk van ja, (...) wat heb ik toen eigenlijk gedaan met die mensen? Ja, dat was dan toch vooral elkaar een beetje proberen te laten begrijpen zeg maar als iemand reageert van ja, wat zit er dan onder? (...) Dus in

die zin handelingsverlegenheid dat ik ja, achteraf gezien mensen nu wel iets verder had kunnen helpen denk ik. (SE6)

Organisatorische verlegenheid

Organisatorische verlegenheid houdt in dat hulpverleners het gevoel hebben dat ze zich niet bezig mogen houden met partnervraagstukken, omdat dit niet past bij het doel van de organisatie. Dit wordt genoemd door vier respondenten niet geschoold in EFT (S1, S2, S3, S5). Zij koppelen dit vooral aan de duur van de hulpverlening. Langdurige tijdsintensieve (meer therapeutische) trajecten worden niet gedekt door de organisatie, want de focus van het sociaal werk moet liggen op kortdurende (preventieve) hulp:

Er ligt in onze opdracht zo'n nadruk op kortdurende hulpverlening en het korthouden van de wachttijd (...). En relatiegesprekken zijn vrij tijdsintensief. En aangezien dat vaak niet de allereerste hulpvraag is, heb je er dan wel voldoende ruimte voor? Ik denk dat je het tot een bepaalde hoogte kan rechtvaardigen, maar we moeten daarin wel voorzichtig zijn. Als ik een caseload heb vol met stellen met lange hulpverleningstrajecten, gebaseerd op relatieproblemen, dan loopt onze wachttijd de pan uit, waardoor mensen dieper in de problemen komen ja, dat past niet bij onze opdracht. (S1)

Tegelijk wordt genoemd dat hierin wel een verschuiving gaande is. Twee respondenten zonder EFT-scholing (collega's) hebben vanuit hun organisatie namelijk de ruimte gekregen om zich (contextueel) te laten scholen (S4, S5) en bij de andere drie respondenten (S1, S2, S3) worden er binnen hun organisatie af en toe preventieve groepscursussen voor stellen aangeboden, zoals *Ik ook van jou* (Buro Nij, z.d.).

De respondenten wel geschoold in EFT (SE1, SE2, SE3, SE4, SE5, SE6) ervaren duidelijk wel mandaat vanuit de organisatie om zich bezig te houden met partnervraagstukken. Zij hebben zich (op kosten van de organisatie) laten scholen in de basis van de EFT-methodiek, specifiek de *Houd me vast* groepscursus:

[Die begrenzing] voel ik dus niet omdat wij dus heel veel mogen. En dat ligt dus aan mijn organisatie. Dat ligt aan het feit dat wij de Houd me vast cursus mogen geven. En zelfs de ruimte krijgen om dat individueel met stellen te doen. (SE1)

Mogen/legitimatie

Sociaal werkers noemen verschillende argumenten op basis waarvan het begeleiden van partnervraagstukken wel of niet wordt gelegitimeerd binnen het sociaal werk.

Type hulpvraag

Allereerst speelt het type hulpvraag een rol. Het verstevigen van sociale relaties, inclusief de partnerrelatie, wordt gezien als belangrijke taak van het sociaal werk. Dus als de hulpvraag zich richt op partnerproblematiek, is het gerechtvaardigd om hiermee aan de slag te gaan. Echter, vaak komen partnervraagstukken niet direct aan de orde, maar worden ze eruit gefilterd door de sociaal werker. Hierbij richt de hulpvraag zich op andere problemen (zoals financiële problemen of opvoedproblemen), maar wordt op een gegeven moment duidelijk dat deze problemen doorwerken op de partnerrelatie of er relatieproblemen onder liggen. Ook dan is het ingaan op en/of het begeleiden van partnervraagstukken te rechtvaardigen. Dit is genoemd door respondenten wel (SE1, SE4, SE5, SE6) en niet geschoold in EFT (S1, S2, S4, S5), maar respondenten die wel geschoold zijn in EFT lijken dit gemakkelijker te doen dan respondenten niet geschoold in deze specifieke methodiek. Zij lijken hulpvragen met een systemische bril te benaderen (zie ook deelvraag 1):

Je ziet gewoon dat relatie-issues overal doorheen sijpelen, zowel in opvoedingskwesties als in andere problemen die er spelen, intensieve mantelzorg bijvoorbeeld of ook financiële problemen, je ziet het overal weer in terugkomen. Ik denk als een relatie verstevigd is, kunnen ze ook gezamenlijk die issues wellicht beter aan. (SE5)

Ernst problematiek in combinatie met duur hulp

Ook de ernst van de problematiek speelt een rol. Wanneer het gaat om lichte problematiek dan wordt begeleiding of ondersteuning binnen het sociaal werk passend gevonden, zo geeft het merendeel aan (SE1, SE3, SE5, SE6, S1, S2, S3, S5). De rol van het sociaal werk hierbij wordt omschreven als 'begeleiden/ondersteunen, preventief handelen, handvatten aanreiken, bespreekbaar maken, bewustwording creëren, informeren en adviseren, inschatten/signaleren'. Enkele gesprekken en/of een preventieve groepscursus ter versterking van de partnerrelatie lijken hiervoor geschikt volgens sommigen (SE3, SE4, SE5, S3, S5):

(...) ik denk dat je best wel een grens kan trekken in dat groepswerk-aanbod, dus dat Houd me vast-programma en ook in het aankaarten, dus het startstuk van het aankaarten dat er mogelijk relatie-issues zijn en dat je als sociaal werker misschien in één gesprek wel in kaart zou kunnen brengen wat je ziet gebeuren bij de mensen, als ze daarvoor openstaan, dat er dan vervolgens ook echt een aanbod is als het Houd me vast-programma, dat werkt heel erg stapsgewijs. Je kan dan ook als stel heel erg stapsgewijs leren over het patroon waar je samen instapt. Daarna is er dan in principe denk ik vanuit sociaal domein ook wel klaar. (SE5)

Sommigen noemen dat er binnen het sociaal werk een grens is aan het aantal gesprekken (SE3, SE4, SE5, S5). Het maximaal aantal gesprekken verschilt per organisatie en is afhankelijk van financiering van de gemeente, maar vaak niet meer dan 5 of 8 gesprekken of voor de duur van een half jaar:

[Onze organisatie] heeft daar ook voor gekozen, om te zeggen... in principe doen we ook geen langdurige relatietrajecten, dat we 15 gesprekken met een stel gaan doen. In feite wordt er gezegd: iemand meldt zich aan, dan kan er 1 of 2 gesprekken plaatsvinden om de situatie in kaart te brengen. Dan is er verwijzing naar de Houd me vast training en daarna nog een afrondend gesprek met een advies. Dan hou je hem wel compact. (SE5)

Hulp binnen het sociaal domein moet dus zoveel mogelijk kortdurend zijn. Wanneer langdurige hulp nodig is vanwege de ernst van de problematiek, wordt therapie geschikter gevonden. Dit inzicht kan volgens een respondent (S3) ook de uitkomst zijn van een aantal gesprekken of groepscursus:

En natuurlijk als je halverwege merkt of na een paar gesprekken merkt of misschien al in het eerste gesprek merkt, nou dit is te complex, deze mensen hebben echt wat anders nodig, dan zet je meteen door naar andere hulpverlening. Ja, dat is ook een functie denk ik van het sociaal werk of een signaleringsfunctie. Dus niet alles zelf willen doen is denk ik een hele grote kracht. (S3)

Bij complexe problematiek zoals psychopathologie bij één of beide partners, meervoudige problemen of hardnekkige patronen, wordt therapie (al dan niet individueel) wenselijk gevonden (SE1, SE3, SE5, SE6, S1, S2, S3, S5). Bij therapie noemen de respondenten termen als 'afpellen/afgraven van dieperliggende patronen en oorzaken, behandelen, verwerken, helen':

[Wij pakken] die existentiële problematiek niet aan. Dat is veel meer voor therapie. (...) Daarmee bedoel ik dat mensen echt identiteitskwesaties hebben. Of dat mensen echt hechtingsproblematiek hebben of verwerkingsproblematiek. Die veel verder voert en die echt extra aandacht vraagt. Dat geldt ook voor allerlei andere dingen zoals verslaving, psychiatrische problematiek, persoonlijkheidsproblematiek. Daar kunnen we eigenlijk niet zoveel aan doen. (S2)

In de praktijk blijkt de grens tussen het sociaal werk en therapie niet zo zwart-wit als het gaat om partnervraagstukken, zoals wordt gethematiseerd door een respondent (S5):

Nou wat je ook ziet kijk onze dienst is vaak toch wel kortdurende hulpverlening, want wat ze zeggen zijn zoveel aantal gesprekken en dan moet het ongeveer ja opgelost zijn even heel praktisch gezegd, terwijl we in de praktijk natuurlijk wel zien niet alles is kortdurend. Heel veel eigenlijk niet, dus ga je het dan zelf oppakken of moet je toch niet kijken wie het anders kan oppakken, dus dat speelt denk ik ook wel een rol en daar merk ik nu zelf ook van ja hoe lang ga je dan door hè. (S5)

Een sociaal werker geschoold in EFT (SE3) probeert het te duiden aan de hand van een stoplicht-metafoor. Mensen gaan vaak pas naar relatietherapie als ze in 'rood' zitten, maar ze zitten niet gelijk in rood. Er gebeurt ook van alles als ze in 'groen' of 'oranje' zitten, maar daar is weinig aandacht voor. Voor het sociaal werk ziet ze een rol in het oranje stuk:

Op het moment dat de relatie meer spanning gaat krijgen, dat je merkt: die handige tools of dat boek Houd me vast [groene stuk], ik heb het gelezen maar we komen er samen niet uit, dan is het eigenlijk heel waardevol als je dan laagdrempelig en preventief in een Houd me vast groep bij het sociaal wijkteam kan stappen, bij sociaal werkers, en dat je dan eigenlijk helemaal aan het begin staat; dus er is niet echt een relatiecrisis, er is niet al 100 keer ruzie geweest, waarin je elkaar hebt teleurgesteld en er alleen maar meer verwijdering is. Dus ze merken dat de spanning toeneemt, bijvoorbeeld wanneer er een kindje komt, dat is een life event, en zeggen 'de relatie kan wel een APK gebruiken, een boost gebruiken' en dat ze dan eigenlijk bij het wijkteam terecht kunnen. Ik denk dat dat ook een heel belangrijke schijf moet zijn, (...) relatiecoaching dus voor de stellen die in het oranje stuk zitten, dat ze echt heel erg prima terecht kunnen bij de sociaal werkers. (SE3)

Kosten

Op dit moment valt relatietherapie niet onder de basisverzekering, wat voor sommige sociaal werkers (wel en niet geschoold in EFT) ook een reden is om partnerproblematiek juist binnen het sociaal werk te begeleiden (SE3, SE4, SE5, SE6, S2, S3). Sommige mensen kunnen namelijk geen relatietherapie betalen, en zoeken daardoor helemaal geen hulp terwijl ze hier wel baat bij zouden kunnen hebben:

Wat ik ook vind, is dat deze methodiek [EFT] sluit zo aan bij de kern van relatieproblemen, dat ik het gewoon ook zonde vind dat alleen maar mensen die ervoor kunnen betalen dit kunnen toe-eigenen. Het zou bijvoorbeeld juist in de wat lagere sociale klasse, is het vrij ingewikkeld voor mensen om te zeggen überhaupt 'we moeten iets met onze relatie' want ze hebben andere problemen waar ze in eerste instantie aan willen werken. Als het ook nog eens een keer een hoog kostenplaatje heeft, dan zij ze al afgehaakt voordat ze er überhaupt aan gedacht hebben. (SE5)

Binnen de sociaal werk organisaties waar de respondenten met EFT-scholing werkzaam zijn worden groepscursussen, zoals *Houd me vast*, daarom gratis aangeboden of tegen een kleine vergoeding, zodat het voor breed publiek toegankelijk is.

Kennis en ervaring sociaal werker

Tot slot speelt kennis en ervaring van de sociaal werker zelf een rol in het wel of niet rechtvaardigen van partnerbegeleiding volgens een aantal respondenten met (SE1) en zonder EFT-scholing (S3, S5):

Je moet niet zomaar iets gaan doen. Dat geldt ook voor mijzelf. (...) Ja je weet het [EFT] net een beetje maar net niet goed genoeg. (...) Als ik dat nu zomaar wil gaan doen, zou ik dat niet zorgvuldig doen. (S3)

Respondenten geschoold in EFT lijken zich bekwamer te voelen in het begeleiden van partnervraagstukken dan respondenten niet geschoold in EFT (zie ook Methodische verlegenheid) en rechtvaardigen dit eerder.

Kunnen/methodiek

Methodieken

De methodieken die de respondenten gebruiken in de begeleiding van partnervraagstukken verschillen tussen de respondenten wel en niet geschoold in de EFT-methodiek. De respondenten die wel geschoold zijn in EFT gebruiken EFT-principes als basis, in het bijzonder de groepscursus *Houd me vast*. De respondenten niet geschoold in EFT maken gebruik van een breed scala aan methodieken (zoals contextuele benadering, cognitieve gedragstherapie, narratieve benadering, socratische dialoog, kortdurende oplossingsgerichte therapie, ervaringsgericht werken, EFT). Een respondent benadrukt dat sociaal werkers generalisten zijn en dus "geen gediplomeerde therapeut in welke stroming dan ook" (S1). EFT wordt door de respondenten (S1, S2, S3, S4, S5) gezien als één van de mogelijkheden om de partnerbegeleiding in te steken. Wanneer EFT wordt gebruikt, worden er vooral elementen ingezet:

Ik gebruik maar stukjes [van de EFT]. Ik doe dan die cirkel een beetje zeg maar. Een beetje in mijn eigen riedel. Ik maak een beetje mijn eigen draai eraan, maar dat komt door het gebrek aan kennis zeg maar. (S3)

Meerwaarde EFT

Het gebruik van EFT (in het bijzonder *Houd me vast*) bij partnervraagstukken heeft volgens de respondenten die zijn geschoold in EFT een meerwaarde voor zowel cliënten, de professional en de organisatie.

Voor cliënten

Volgens alle respondenten ervaren veel stellen die hebben deelgenomen aan de *Houd me vast* cursus minder conflicten, meer wederzijds begrip en meer verbinding:

We hebben echt heel veel stellen hier gehad die zich ontzettend geholpen voelden. (...) Die de cursus hebben gedaan en die het echt hebben ervaren als heel verdiepend, als een soort cadeautje wat ze aan elkaar hebben gegeven als verrijkend voor de manier waarop ze elkaar veel beter kunnen begrijpen. (SE1)

Dit wordt zelfs teruggezien bij stellen die uiteindelijk besluiten uit elkaar te gaan:

Ik heb ook een keer een koppel gehad die zeiden 'wij zijn al 30 jaar bij elkaar en we weten niet of het allemaal nog wel te herstellen of te lijmen valt, maar we willen in ieder geval kijken wat we eruit kunnen halen'. Ze hebben daar een heleboel aan gehad maar hebben uiteindelijk toch besloten om hun relatie te beëindigen, maar hebben dat wel op een heel prettige manier kunnen doen en het gewoon samen kunnen afronden. Dat is ook oké. We moeten ook niet het idee hebben van: als je als koppel EFT volgt of je doet Houd me vast, dan blijven we voor eeuwig bij elkaar, dat is ook een beetje een illusie. Maar het kan wel helpen om dan op een ander moment of op een juist moment een besluit te nemen en dat samen rustig te kunnen organiseren in plaats van midden in een conflict wat nog jarenlang doorgaat. Daarmee voorkom je misschien ook wel de vechtscheiding. (SE5)

Twee respondenten (SE1, SE5) geven aan dat het groepskarakter van de training ervoor kan zorgen dat stellen zich in elkaar herkennen en er een zekere mate van normalisering van relatieproblemen plaatsvindt:

Het is heel bijzonder om te zien, want in het begin zijn mensen huiverig om in groepsverband zo'n cursus te doen (...). En op een gegeven moment gaat het over en weer en verbaast het me elke keer weer hoe open mensen zijn over hun eigen problemen of over dingen en dat heel mooi automatisch bijna normaliserend zich dat vermogen gecreëerd wordt weet je wel. Ja, ach weet je, wij hadden dat ook. (SE1)

Tot slot kan de *Houd me vast* cursus voor sommige stellen een opstap zijn naar relatietherapie volgens twee respondenten (SE2, SE4):

Het is alleen maar heel erg mooi voor een therapeut als jij al in het voorwerk al die dingen al naar boven hebt gehaald, cliënten dat hebben kunnen laten voelen, daar zit het hem in, dat je dan eigenlijk de cliënt heel gespreid neerzet bij de therapeut: en dáár moeten jullie vervolgens mee aan de slag. (SE4)

Voor sociaal werkers

Ook voor de sociaal werkers zelf die zijn geschoold in EFT (SE1, SE2, SE3, SE5, SE6) lijkt het gebruik van de EFT-methodiek een meerwaarde te hebben (gehad), namelijk dat hun methodische verlegenheid is doorbroken:

Maar ik merk nu echt wel het verschil met EFT erbij, dat heeft mij een heleboel gegeven in hoe ik het gesprek kan voeren en ook heel erg uit de inhoud kan blijven en heel erg toe kan gaan naar de patronen die zich afspelen tussen mensen. (SE2)

Terwijl met EFT en wat ik daarin heb geleerd, is dat ik veel meer kan kijken naar wat er precies gebeurt in hun relatiepatroon en dat ik dat op tafel kan leggen en dat ik ook me vaardig genoeg voel om door te vragen op de emoties die ze daarbij ervaren en dat ze daar taal voor leren en dat ze dat bespreekbaar kunnen maken. EFT gaat heel erg uit van de hechtingstheorie. Op de een of andere manier, als je jezelf daarin hebt verdiept lukt het ook niet meer om die bril af te zetten. Dus op het moment dat ik een conflict zie bij stellen gaat meteen dat alarmpje bij mij aan en denk ik: oké wat triggeren ze nou bij elkaar, wat gebeurt hier nou precies. Dan zet ik eigenlijk die bril al op. Dan voelt het ook alsof je een tool in handen hebt om iets te kunnen doen. (SE3)

Daarbij kan volgens alle EFT-geschoolde respondenten het werken met de hechtingsgerichte bril van EFT doorwerken bij andere hulpvragen. Dit wordt door de respondenten als een winst gezien:

Ik merk gewoon dat het een hele hoop verrijking in je werk is, omdat werkelijk elke problematiek ertoe te herleiden is naar een relatie. Je zorg om je kinderen, doet dat iets met je relatie. Heb je zorgen om financiën, doet dat iets met je relatie. Ben je op zoek naar werk of heb je geen werk, doet dat iets met je relatie. (SE4)

Voor de organisatie

Tot slot wordt door één geïnterviewde geschoold in EFT (SE5) genoemd dat het (gaan) werken met EFT ook op organisatieniveau een belangrijke meerwaarde heeft gehad, namelijk dat er visie is ontwikkeld op het belang van preventief inzetten op de partnerrelatie.

Eigenlijk door dat stukje EFT is er realisatie gekomen, ook bij de organisatie van: we zitten in het sociaal domein, we zouden veel meer moeten kijken naar het preventiestuk: hoe voorkom je nou dat mensen gaan scheiden, hoe verbeter je relaties, hoe hou je gezonde relaties ook gezond en hoe kan je relaties die al niet meer zo gezond zijn, mogelijk toch enigszins herstellen, dat het niet op een scheiding uitloopt? Die visie is daarin een beetje verplaatst. Uiteindelijk is het wel een van de doelstellingen van onze organisatie om mensen daarin te ondersteunen, om hun relatie te behouden en te versterken. (SE5)

DISCUSSIE EN CONCLUSIE

Huidig onderzoek richtte zich op de rol van partnerrelatiebegeleiding in het sociaal werk en de waarde van de EFT-methodiek vanuit de visie van sociaal werkers. Hierbij stonden drie thema's centraal: durven (handelingsverlegenheid), mogen (legitimatie) en kunnen (methodiek).

Handelingsverlegenheid

Een klein deel van de respondenten geeft aan handelingsverlegen te zijn als het gaat om het aan de orde stellen van gesignaleerde relatieproblematiek wanneer cliënten met een andere hulpvraag zijn binnengekomen. Handelingsverlegenheid lijkt ten dele gevolg van ervaren tekort aan competenties. Ervaring en scholing lijken tekort te schieten. Sociaal werkers die een scholing rond begeleiding van relatieproblematiek hebben, in dit onderzoek EFT, lijken aanzienlijk minder handelingsverlegenheid te ervaren.

Handelingsverlegenheid wordt ook ingegeven door het mandaat van de organisatie waarvoor de sociaal werker werkt. Niet elke organisatie geeft ruimte voor begeleiding van relatieproblematiek. Het al dan niet begeleiden van partnervraagstukken door sociaal werkers is daarmee in belangrijke mate in eerste instantie een beleidsvraag voor gemeenten en organisaties. Pas als zij het mandaat geven om dit te doen, kunnen sociaal werkers hiermee aan de slag. Om dit dan ook te kunnen, is scholing van belang. In dit onderzoek stond één scholing centraal: EFT. Andere methoden om partnerrelaties te begeleiden zijn niet meegenomen. Hierdoor kunnen we geen uitspraak doen over de vraag of EFT-scholing beter toerust dan andere scholingen. Wel is duidelijk dat in EFT geschoolde sociaal werkers aan die opleiding concrete handvatten ontleen voor het begeleiden van partnervraagstukken en daarmee (een deel van) de handelingsverlegenheid doorbreekt.

Legitimatie

Ook wanneer er geen sprake is van handelingsverlegenheid worden niet alle relatievraagstukken begeleid. Sociaal werkers (zowel met als zonder scholing in de basis van EFT) stellen dat de legitimatie om als sociaal werker partnervraagstukken te begeleiden afhangt van het type hulpvraag, de ernst van de problematiek en de geschatte duur van de hulp. Sociaal werkers zien hun taak vooral bij lichte relatieproblematiek en kortdurende hulpverlening. Psychopathologie, ernstig ontwrichte relaties en complexe hechtingsproblematiek zijn redenen om door te verwijzen.

De door een deel van de respondenten gevolgde EFT-scholing (in het bijzonder de *Houd me vast* cursus) sluit hier overigens bij aan: de scholing heeft een preventief karakter en is juist geschikt voor lichte problematiek (Deij, 2010). Keerzijde die hierbij opgemerkt wordt, is dat de behandeling van relatieproblematiek buiten het sociaal werk, in therapie dus, hoge kosten met zich meebrengt die niet vergoed worden. Daarmee wordt het iets voor welgestelde cliënten, een schaarse categorie onder de hulpvragers bij het sociaal werk. Soms is dat een reden om toch begeleiding te bieden.

Methodiek

De wijze waarop partnerrelaties begeleid worden, lijkt beïnvloed te worden door de scholing. Voor sociaal werkers geschoold in de EFT-methodiek is EFT de basis voor de begeleiding. Sociaal werkers die niet geschoold waren in de EFT-methodiek werken ook met de contextuele benadering, cognitieve gedragstherapie, narratieve benadering, oplossingsgerichte therapie of ervaringsgericht werken. Vanuit de perceptie van de sociaal werker die is geschoold in EFT levert het werken ermee veel op zowel voor client, professional als organisatie. Het belangrijkste is dat de methodische verlegenheid wordt doorbroken. Kennis over een methodiek/EFT geeft mandaat. Kenmerkend voor EFT is dat de benadering overstijgend is, grip biedt op onderliggende emoties en behoeften, de professional in staat stelt buiten het conflict te blijven en betrokkenen in veel gevallen perspectief of hoop biedt. Dit geldt niet in het minst voor de sociaal werker: de EFT-scholing helpt om het probleem tegemoet te treden en heeft een mobiliserend en motiverend effect. Hiermee is niet gezegd dat een scholing in andere partnerrelatiebegeleidingsmethoden niet eenzelfde effect zou kunnen hebben.

Beperkingen

Dit onderzoek heeft een aantal beperkingen. We interviewden een kleine groep, relatief ervaren sociaal werkers, die werkzaam zijn in het algemeen maatschappelijk werk. Daarmee is onbekend wat de resultaten betekenen voor sociaal werkers actief in andere werkvelden. Verder staat in dit onderzoek EFT sterk centraal, omdat deze methodiek steeds meer gebruikt wordt door sociaal werkers. Andere methoden om een partnerrelaties te begeleiden waren wel vertegenwoordigd, maar te spaarzaam om iets over te zeggen. Verder geeft dit onderzoek de percepties van sociaal werkers zelf weer. Er is geen onderzoek gedaan onder hulpvragers. De effectiviteit van de begeleiding is evenmin onderzocht.

Aanbevelingen

Op grond van dit onderzoek komen wij tot de volgende aanbevelingen:

1. Gemeenten, organisaties van het sociaal werk en de beroepsgroep van sociaal werkers zelf doen er goed aan een visie te ontwikkelen op de vraag of partnerrelatiebegeleiding onderdeel moet worden van het taakgebied van sociaal werkers. Daarbij moet meegenomen worden dat de doelgroep van het sociaal werk in veel gevallen relatietherapie niet kan betalen en dat de begeleiding door sociaal werkers vooral een preventief karakter heeft.
2. Om begeleiding van partnerrelaties door sociaal werkers mogelijk te maken is scholing wenselijk. De basisopleiding tot sociaal werker schiet hierin te kort. Dit onderzoek laat zien dat scholing helpt om handelingsverlegenheid te doorbreken en relatiebegeleiding met zelfvertrouwen te bieden. In de basisopleiding tot sociaal werker dient meer aandacht te komen voor het systeemperspectief als het gaat om gezinsvraagstukken, waarbij de aandacht niet alleen uit dient te gaan naar de ouder-kindrelatie, maar ook de partnerrelatie. Dit als basis voor voortgaande scholing na de basisopleiding.
3. Organisaties in het sociaal werk doen er niet alleen goed aan hun werkers op dit terrein te professionaliseren, maar ook duidelijkheid te bieden over het mandaat en tot hoe ver dat reikt in termen van relatieproblematiek en de ernst ervan. Duidelijkheid over het mandaat helpt ook om de handelingsverlegenheid te doorbreken.
4. Het spanningsveld dat begeleiding van partnerrelaties leidt tot verpsychologisering van het sociaal werk was hier en daar merkbaar in dit onderzoek. Wanneer wordt het therapie? Dit kan ertoe leiden dat sociaal werkers te veel doen en zich werkelijk op het terrein van de therapie begeven, maar de koudwatervrees kan er ook toe leiden dat zij te weinig doen. Dit dient een belangrijk aandachtspunt te zijn in de scholing en vraagt om reflectie in de beroepsgroep, bij de sociaal werkers zelf en in de organisaties waarin zij werken.

TOEKOMSTIG ONDERZOEK

Dit onderzoek heeft in hoge mate een verkennend karakter. De steekproef is klein, er is alleen aandacht voor EFT en niet voor andere partnerrelatiebegeleidingsmethoden die door sociaal werkers worden toegepast en alleen het perspectief van sociaal werkers zelf komt aan bod. Nader onderzoek naar de waardering voor andere methoden die sociaal werkers inzetten op het terrein van partnerrelaties is wenselijk. Bieden die handvatten om de handelingsverlegenheid te doorbreken? Juist nu het sociaal domein de verantwoordelijkheid is van gemeenten, bestaat het

gevaar dat lokaal allerlei nieuwe praktijken worden ontwikkeld, terwijl onderzoek kan helpen om te bepalen wat voor het sociaal werk passend is. Hetzelfde geldt voor onderzoek naar de effecten van aandacht voor de partnerrelatie in het sociaal werk op de relatie zelf en op andere levensgebieden. Kan de aandacht voor relatieproblematiek door sociaal werkers bijvoorbeeld effectief zijn in de preventie van vechtscheidingen? En impliceert groei in de relatie werkelijk groei op andere terreinen? Onderzoek naar de impact van aandacht voor de relatie op de professionele ontwikkeling van sociaal werkers is ook nodig. Is die aandacht onderdeel van een carrièrepatroon waarbij de sociaal werker weg groeit bij het sociaal werk richting therapie of integreert hij deze aandacht juist in zijn rol als sociaal werker? Daarnaast is het goed uit te zoeken hoeveel partnerrelatiebegeleiding geboden wordt door sociaal werkers onder het label van jeugdzorg. Er zijn aanwijzingen dat wanneer het mandaat voor partnerbegeleiding ontbreekt, en dus ook de financiering, dit toch mogelijk wordt gemaakt onder het mom van jeugdzorg. Tenslotte verdient het gehele vraagstuk van het vergoeden van relatietherapie aandacht. Behaalt men, met de huidige manieren van financieren, wel de gewenste resultaten?

CONCLUSIE

Relatief weinig hulpvragen hebben direct betrekking op partnerrelatieproblematiek. Sociaal werkers herkennen vaak wel relatieproblematiek bij of onder de hulpvraag die wel gesteld wordt. Een deel van de sociaal werkers geeft aan zich handelingsverlegen te voelen om deze problematiek ook te begeleiden. Deze handelingsverlegenheid lijkt samen te hangen met een ervaren gebrek aan competentie en de mate waarin zij zich gemandateerd weten door de organisatie. Een duidelijk mandaat en vooral professionalisering in de begeleiding van partnerrelaties helpen om zich ook op dit terrein te begeven. De door een deel van de respondenten gevolgde EFT-basissscholing (in het bijzonder in de groepscursus *Houd me vast*) wordt als bruikbaar en werkbaar gekwalificeerd, juist voor het domein waar het om gaat in het sociaal werk: lichte relatieproblematiek die in een kortdurende hulpverlening begeleid kan worden. Dit onderzoek heeft vooral een signalerend karakter. Aandacht voor partnerrelaties is sterk afhankelijk van het beleid van gemeenten en door gemeenten gefinancierde organisaties. De invulling wordt vervolgens gekleurd door de scholing. Systematisch onderzoek naar dit fenomeen, beleid en methoden is wenselijk.

FUNDING AND DISCLOSURE OF INTEREST

Dit onderzoek is gefinancierd vanuit de Werkplaats Sociaal Domein Gelderse Vallei. De auteurs hebben geen belangen te vermelden.

REFERENCES

- ATLAS.ti Scientific Software Development GmbH. (2022). *ATLAS.ti (version 22)* [Qualitative data analysis software]. <https://atlasti.com>
- Beasley, C. C., & Ager, R. (2019). Emotionally focused couples therapy: A systematic review of its effectiveness over the past 19 years. *Journal of Evidence-Based Social Work, 16*(2), 144–159. <https://doi.org/10.1080/23761407.2018.1563013>
- Buro Nij. (z.d.). *Ik ook van jou. RelatieAPK voor sterke stellen en gezinnen* [I love you too. Relationship APK for strong couples and families]. Retrieved March 11, 2024, from <https://www.ikookvanjou.net/>
- Conradi, H. J., Dingemanse, P., Noordhof, A., Finkenauer, C., & Kamphuis, J. H. (2018). Effectiveness of the 'Hold me Tight' relationship enhancement program in a self-referred and a clinician-referred sample: An Emotionally Focused Couples Therapy-based approach. *Family Process, 57*(3), 613–628. <https://doi.org/10.1111/famp.12305>
- Deij, P. (2010). Houd me vast. Emotionally focused therapy nu als preventieve cursus. *Maatwerk, 11*, 20–23. <https://doi.org/10.1007/s12459-010-0013-6>
- Dekker, W. H. (2020). *Ergens bij horen: Een discoursanalyse naar gezinsconcepten in het sociaal werk* [Belonging somewhere: A discourse analysis into family concepts in social work]. Doctoral thesis, Vrije Universiteit Amsterdam.
- Dijkstra, P., Barelds, D. P. H., & Tamminga, A. (2023). *Beroeps- en competentieprofiel van de relatietherapeut in Nederland*. Retrieved October 7, 2024, from <https://relatietherapeutenregister.nl/beroepsprofiel-relatietherapeut/>
- EconoVision. (2013). *Socio-economic impact of divorce and family breakdown in the Netherlands. Indicative analysis of socio-economic consequences*. Rotterdam: EconoVision.
- Giddens, A. (1998). *The third way; The renewal of social democracy*. Malden: Polity Press.
- Giddens, A. (2000). *The third way and its critics*. Malden: Polity Press.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.
- Johnson, S. (2018). *Houd me vast. Zeven gesprekken voor een hechte(re) en veilige relatie* [Hold me tight. Seven conversations for a lifetime of love]. Utrecht/Antwerpen: Kosmos Uitgevers.
- Klein Velderman, M., van Dommelen, P., Pannebakker, F. D., & Reijneveld, S. A. (2022). Preventive group training improves children's outcomes after divorce: A Dutch quasi-experimental study. *Journal of Child and Family Studies, 31*, 1069–1078. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-02220-x>

- Kluwer, E. S. (2013). Het welbevinden van ouders en kinderen na echtscheiding. In K. Boele-Woelki et al. (Eds.), *Actuele ontwikkelingen in het familierecht: Zevende UCERF symposium* (pp. 91–105). Nijmegen: Ars Aequi.
- Kluwer, E. S. (2017). Autonomie in verbondenheid: Het hoe en waarom van duurzame relaties [Autonomy in connection: The how and why of enduring relationships] [Lectorale rede]. Retrieved from <https://repository.uhn.nl/bitstream/handle/2066/178567/178567.pdf>
- Lange, A. (2014). Systeemtherapie en onderzoek, de stand van zaken. In A. Savenije, M. J. van Lawick & E. T. M. Reijmers (red.), *Handboek Systeemtherapie* (pp. 110–128). Utrecht: De Tijdstroom.
- Mooney, A., Oliver, C., & Smith, M. (2009). *Impact of family breakdown on children's well being: Evidence review*. Department for Children, Schools and Families (DCSF) University of London. Retrieved from <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/11165/>.
- Spengler, P. M., Lee, N. A., Wiebe, S. A., & Wittenborn, A. K. (2024). A comprehensive meta-analysis on the efficacy of emotionally focused couple therapy. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 13(2), 81–99. <https://doi.org/10.1037/cfp0000233>
- Symoens, S., Bastais, K., Mortelmans, D., & Bracke, P. (2013). Breaking up, breaking hearts? Characteristics of the divorce process and well-being after divorce. *Journal of Divorce and Marriage*, 54(3), 177–196. <https://doi.org/10.1080/10502556.2013.773792>
- Wiebe, S. A., & Johnson, S. M. (2016). A review of the research in Emotionally Focused Therapy for couples. *Family Process*, 55(3), 390–407. <https://doi.org/10.1111/famp.12229>